



## ЗВІТ

після проведення консультацій  
із членами та членкинями Рад ВПО  
щодо створення загального  
координаційного органу

# 1

## Загальна інформація про учасників консультацій

*Протягом серпня ми провели п'ять консультацій із членами та членкинями Рад з питань ВПО (далі – Рад ВПО) різного рівня та представниками й представницями недержавних організацій (далі – НДО), щоб зібрати думки, пропозиції та побажання щодо створення загального координаційного органу для Рад ВПО, а також зрозуміти поточні проблеми, які заважають Радам ВПО працювати ефективно.*

**Для участі в консультаціях було зареєстровано 128 охочих; 76 із них безпосередньо взяли участь у дослідженні. Серед них було 64 членів та членкинь Рад ВПО, 23 людини, які представляли НДО (деякі одночасно входять до Рад ВПО і НДО), та 18 представників і представниць органів влади.**

У консультаціях взяли участь представники та представниці обласних та районних Рад НДО (Київська, Донецька, Миколаївська, Одеська, Кіровоградська, Львівська, Рівненська, Чернігівська, Закарпатська, Вінницька, Харківська, Тернопільська, Полтавська, Житомирська, Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Волинська та Чернівецька області) та **Рад ВПО конкретних населених пунктів** (Київ, Лубни, Запоріжжя, Чернівці, Корець, Львів, Одеса, Лубни, Дрогобич, Тернопіль, Житомир, Мукачєво та ін).

Окрім членів і членкинь Рад ВПО, в консультаціях узяли участь представники та представниці НГО з Житомира, Кропивницького, Ужгорода, Вінниці, Кременчука, Рівного, Миколаєва, Ірпеня, Києва, Тернополя, Івано-Франківська, Коростеня, Жовкви, Львова.

До консультацій долучилися представники й представниці органів влади з Києва, Крижанівки, Львова, Рівного, Новгорода-Сіверського, Березанки, Корця, Куньєго, Брусилова, Умані, Дніпра, Бахмута, Запоріжжя, Мукачєва, Вознесенська, Полтави.

На зустрічі були представники й представниці як Рад ВПО, створених до повномасштабного вторгнення, так і тих, що виникли відносно нещодавно (наприкінці 2023 року), а також представники й представниці органів місцевого самоврядування (далі – ОМС), які входять до Рад ВПО.

# 2

## Основні результати дослідження

У результаті дослідження виявлено такі напрями роботи Рад ВПО:

- » Забезпечення житлом
- » Надання психологічної підтримки
- » Допомога в інтеграції та адаптації в громаді / населеному пункті
- » Юридична підтримка
- » Проведення опитування щодо актуальних потреб

Респонденти й респондентки обговорили зміни в напрямках і цілях діяльності Рад ВПО за останній час. Як ми вже зазначали, серед учасників дослідження були представниці й представники як давно (до 2022 року), так і відносно нещодавно (2022–23 рр.) створених Рад ВПО.

**Обидві підгрупи відповіли, що суттєвих змін не сталося.**

*«Так, є ті, хто вже обжився і їм не так потрібна гумантірка, але нові люди приїжджають, і їх треба підтримати на старті».*

Загалом цілі та напрямки роботи не змінилися, бо запити й проблематика залишаються сталими. По-перше, в багатьох громадах та областях мало ресурсів, щоб вирішити поточні питання, сформовані на початку функціонування Рад ВПО. По-друге, евакуація й внутрішня міграція продовжується, а запити лишаються незмінними.

- » Передусім слід забезпечити людей житлом: ця потреба — одна з найбільш важливих через нестачу фінансування та вільних помешкань.
- » На другому місці — забезпечення вимушених переселенців гуманітарною допомогою (продуктами, гігієнічними засобами, одягом, ліками).
- » На третьому місці — допомога в працевлаштуванні й перекваліфікації.
- » Наступний пункт — організація та проведення інтеграційних заходів, які допомагають ВПО познайомитись з мешканцями громади, дізнатись про її традиції та звичаї, розслабитись і відчути себе частиною спільноти.
- » Не варто забувати й про розробку посібників, своєрідних путівників для ВПО, де є підказки, інструкції й алгоритми вирішення найпоширеніших проблем (де і як отримати довідку, які збирати документи, як стати на біржу зайнятості, де і в яких організаціях або органах місцевого самоврядування можна отримати допомогу).

*«Потреба в забезпеченні переселенців житлом постійна, бо люди продовжують прибувати у громади, спеціалізоване житло не будується, а сталого житлового фонду недостатньо».*

*«Було б добре, якби існувала якась загальна база, куди вносили б ВПО й одразу записували туди їхню спеціальність, — тоді можна було б бачити, що в такій-то області або громаді є потреба в лікарях чи вчителях, і направляти цих ВПО саме туди, де вони одразу можуть влаштуватись на роботу, а не проходити перекваліфікацію».*

### **Учасники й учасниці дослідження озвучили такі проблеми в роботі Рад ВПО:**

- » Ради ВПО, створені відносно нещодавно (осінь – зима 2023 року), не розуміють, куди рухатись далі в своїй роботі. Їм бракує стратегічного планування та консультування.
- » Члени й членкині Рад ВПО погано мотивовані, тому пропускають засідання або не беруть у них активної участі.
- » Відсутня або недостатня комунікація з ОМС: часто Ради ВПО не отримують відповіді на свої офіційні листи та запити до ОМС або отримують відмови у зв'язку з браком фінансування.
- » Недостатнє забезпечення Рад ВПО приміщеннями, офісною технікою та іншими необхідними інструментами для роботи.
- » Нестача знань та навичок з адвокації – у Радах ВПО не розуміють, як правильно доносити свої напрацювання до ОМС, щоб отримати релевантний зворотний зв'язок.
- » Відсутність або нестача координації та співпраці з іншими Радами ВПО (скажімо, між Радами ВПО в селі та області), обміну досвідом та успішними кейсами в роботі.
- » Плинність кадрів Рад ВПО: люди швидко переміщуються далі, не затримуючись у громаді.
- » Страх членів та членкинь Рад ВПО знімати з посади тих, хто за сумісництвом іще й входить до ОМС, через можливий подальший негативний вплив на діяльність Рад ВПО.

*«Інколи ми змушені збиратись на засідання Ради ВПО в кав'ярнях, бо нам не виділили для цього якоїсь окремої кімнатки, або роздруковувати документи на основних місцях роботи чи за власний кошт».*

*«Ми пишемо офіційні листи до ОМС, але часто не отримуємо відповіді; дуже незручно, коли в Раді ВПО нема свого представника ОМС, який міг би доносити важливу інформацію на засідання влади».*



## **Чого, на думку респондентів та респонденток, бракує для організації роботи Рад ВПО?**

**Говорячи про те, чого бракує для організації коректної роботи Рад ВПО і яка зовнішня допомога їм потрібна, найчастіше згадували про гостру необхідність неперервного додаткового навчання.**

**Серед актуальних напрямків навчання зазначали такі:**

**Написання грантів** — усі розуміють, що Ради ВПО не можуть і не мусять писати гранти, але для ефективної роботи та співпраці з ОМС, ГО та фондами слід розуміти, як їх писати й що далі з ними робити.

**Документообіг** — члени та членкині Рад ВПО часто не мають попереднього досвіду ведення документообігу й складання протоколів, це значно ускладнює роботу й створює додаткове навантаження.

**Робота з бюджетами** — теж не обов'язок Рад ВПО, але для ефективного консультування та адвокації необхідне розуміння та вміння правильно їх аналізувати.

### **Адвокація**

**Загальне навчання для початківців, новостворених Рад ВПО** — бо слід знати, які мають бути перші кроки, які інструменти необхідні для роботи, як проводити стратегічні сесії тощо.

**СММ** та в цілому грамотна комунікація з партнерами, органами влади, цільовою аудиторією.

**Школа фандрайзингу** — знову ж таки, всі розуміють, що це не входить до компетенцій Рад ВПО, але знати, як це робиться, треба для того, щоб продуктивніше співпрацювати з ОМС та партнерами.

**Командотворення й менеджмент** — щоб забезпечувати високий рівень активності, залученості та вмотивованості членів та членкинь Рад ВПО.

**Тренінги про роботу з конфліктами, конфліктної чутливості.**

**Тренінги про запобігання вигоранню** серед представників і представниць Рад ВПО.

**Юридично-консультативна допомога** — для вміння трактувати закони.

*«Наша Рада ВПО виникла вже після того, як пройшло навчання з адвокації, але ці знання необхідні, щоб ефективно доносити свої рекомендації до ОМС».*

*«Ми створили Раду ВПО, розробили стратегічний план, але що робити далі, куди стукати? Хотілось би мати якусь практичну інструкцію».*

*«Ми створювали сторінку нашої Ради ВПО на фейсбуці, ми викладаємо туди корисну інформацію, актуальні заходи, але там мало підписників, ми не знаємо, як правильно просувати цю сторінку, а такі знання допомогли б охопити більше цільової аудиторії».*



### **Ставлення до створення громадської координаційної організації для об'єднання зусиль на національному рівні**

**Під час проведення консультацій стало зрозуміло, що більшість присутніх позитивно ставиться до створення такої організації. Але в них є певні страхи:**

- » Люди переживають, що така організація **виникне суто на папері й не буде ефективно функціонувати.**
- » Декому здається, що така організація **не буде мати вагомого впливу та важелів тиску**, щоб доносити проблеми й запити Рад ВПО до можновладців.
- » Не всі розуміють, **як така організація зможе координувати між собою таку кількість Рад ВПО різного рівня і масштабу (понад 1000).**

*«Ідея виглядає дуже гарною та корисною, але головне, щоб така організація не перетворилась на ще одну надбудову, яка не буде приносити реальної користі».*



### **Чого очікують від громадської координаційної організації для Рад ВПО?**

**Серед всіх озвучених думок та пропозицій можна виділити декілька основних:**

- 1.** Забезпечення Рад ВПО навчальними матеріалами, організація тренінгів, експертних навчань за різними напрямками, курсів як для початківців, так і для тих, хто вже має певний досвід і хоче підвищити кваліфікацію або розширити спектр знань.
- 2.** Допомога в координації між Радами ВПО різних рівнів та різних населених пунктів / областей: обмін досвідом, об'єднання зусиль для розробки та впровадження спільних програм, моніторинг роботи Рад ВПО.
- 3.** Створення єдиного інтернет-ресурсу / порталу, де будуть навчальні матеріали, корисна інформація, перелік заходів для членів та членкинь Рад ВПО, нові закони й трактування цих законів, що стосуються ВПО, та інше.

4. Допомога в комунікації між Радами ВПО та державою, підсилення голосу Рад ВПО.
5. Створення каталогу потенційних партнерів для співпраці (особливо актуально для новостворених Рад ВПО).
6. Консультування й посередництво в комунікаціях Рад ВПО та громадських організацій.
7. Допомога у створенні та реалізації ефективного механізму для залучення активних та небайдужих учасників/учасниць Рад ВПО.
8. Організація офлайн-зустрічей / круглих столів за участю членів та членкинь Рад ВПО й високопосадовців.
9. Залучення іноземних партнерів і партнерок для обміну досвідом, навчання та можливого фінансування проєктів.
10. Створення єдиної гарячої лінії для швидкої консультативної допомоги.

*«Дуже потрібна така, знаєте, Вікіпедія для членів та членкинь Рад ВПО, щоб можна було знайти всю необхідну інформацію в одному місці».*

*«Було корисно робити такі координаційні зустрічі всіх Рад ВПО і окремі зустрічі з представниками влади хоча б раз на півроку, але і це малувато, може, раз на декілька місяців».*

### **Думки стосовно юридичного статусу такої організації розділилися.**

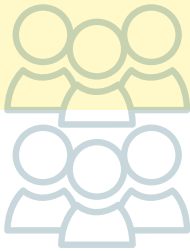
Серед учасників та учасниць дослідження нема єдиної думки про те, як її коректно створити, бо вони ніколи про це не задумувались і не мають відповідних знань.

Утім, під час обговорення більшість схилилась до того, що це має бути або громадська організація, або щось на кшталт благодійного фонду. Свою думку люди обґрунтовують тим, що така організація повинна мати можливість залучати донорів для фінансування необхідного навчання й допомоги Радам ВПО у забезпеченні потреб громад.

Альтернативна думка: це має бути підрозділ у державній структурі (у Міністерстві з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України). Але в такого варіанту є певні ризики: держава не матиме необхідного фінансування, буде забагато бюрократичних процесів, які унеможливлуватимуть ефективну роботу.

*«Але головне – не форма організації, а щоб вона реально працювала».*

*«Але це має бути так організовано, щоб ця координаційна організація могла залучати фінансування, подаватись на гранти».*



### **Питання членства у такій організації**

не має чіткої відповіді з боку учасників та учасниць дослідження через загальне незрозуміння можливості створення такого координаційного органу. Але є декілька думок, щодо яких члени та членкині Рад ВПО були між собою згодні:

- » До цієї організації мають входити активні представники/представниці Рад ВПО з кожної області, а також представники й представниці органів влади та громадських організацій, які працюють із ВПО.
- » Ці люди повинні мати вищу освіту й фахові навички в юриспруденції, менеджменті, соціальній роботі, викладацтві, психології та інших, вужчих спеціалізаціях і напрямках, необхідних для подальшої роботи. Пріоритет має надаватись кандидатам із відповідною кваліфікацією, по змозі ВПО.
- » У кандидатів має бути досвід роботи у Радах ВПО або у проєктах, які дотичні до питань ВПО.

*«Я очолюю громадську організацію з 2015 року, і весь цей час ми працюємо з ВПО, але при цьому я сама не ВПО, тож я думаю, що головне – досвід і залученість».*

*«Я впевнена, що серед представників і представниць ВПО є багато спеціалістів із необхідним досвідом, тож варто шукати кандидатів серед ВПО».*



### **Процес відбору кандидатів на членство**

в такій координаційній організації незрозумілий для учасників і учасниць консультацій, тому їм було важко запропонувати чесні й прозорі механізми відбору. Конкурсна основа тут нерелевантна, бо в Радах ВПО всі працюють на волонтерських засадах і погано уявляють специфіку такого процесу.

*«Мені здається, що тут має бути фінансова підтримка такого членства, бо якщо це також буде на волонтерських засадах, то незрозуміло, де ще брати на це сили та час, щоб працювати, бути активним членом Ради ВПО і загальнонаціональної організації».*



### **Структура керівних органів громадської організації**



координації Рад ВПО має бути схожою на відповідну структуру благодійних фондів, але уявлення в учасників і учасниць консультацій про неї дуже приблизне й непевне, бо їм важко уявити собі таку організацію в цілому.

Члени й членкині Рад ВПО не можуть визначитися стосовно кількості учасників і учасниць координаційного органу й конкретних департаментів. Усі розуміють, що людей у такій організації не має бути забагато, але серед них має бути представлено всі області України.



### **Особисте членство учасників дослідження**

в такій організації потенційно цікаве, члени й членкині Рад ВПО хочуть бути дотичними до організації національного рівня, вбачають у цьому можливість реалізувати себе, поділитися досвідом, отримати додаткові корисні знання та знайомства, які зможуть використовувати в роботі, але при цьому сумніваються, що зможуть поєднувати основну роботу, активне членство у Радах ВПО і членство в координаційному органі. Додатковою мотивацією може стати гідна заробітна плата.

*«Це дуже цікаво, але я не впевнена, що маю достатньо досвіду, — може, згодом».*

# 3

## Висновки та рекомендації

**Дослідження показало, що члени й членкині Рад ВПО не мають заперечень щодо створення загальнонаціонального координаційного органу Рад ВПО.**

**Члени й членкині Рад ВПО вбачають у такій організації потенціал для підсилення ефективності роботи Рад ВПО, можливість особистого розвитку, підвищення вмотивованості та активнішого залучення представників ОМС і можновладців.**

Усі розуміють важливість прозорого механізму залучення членів і членкинь у координаційний орган Рад ВПО й забезпечення рівномірної представленості всіх областей. При цьому координаційний орган не має перетворитись на занадто велику структуру зі складною комунікацією. На думку учасників і учасниць консультацій, його представникам доцільно платити фіксовану заробітну плату для більшої мотивації.

### **Рекомендуємо звернути увагу на такі напрями:**

- » Створення можливості обміну досвідом між Радами ВПО різних рівнів та областей — офлайн-зустрічі, гостьові візити.
- » Організація діалогів між представниками та представницями Рад ВПО і органами влади.
- » Створення онлайн-ресурсу з базою знань і навчань для представників та представниць Рад ВПО, актуальними новинами, анонсами спеціалізованих заходів.
- » Допомога із залученням та співпрацею з громадськими організаціями, благодійними фондами та іноземними партнерами.





Консультації провела Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізаційні Сервіси»» у серпні 2024 року.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоб слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.



<https://sss-ua.org>



FACEBOOK

[facebook.com/stabilizationsupportservices/](https://facebook.com/stabilizationsupportservices/)



INSTAGRAM

[instagram.com/stabilizationsupportservices/](https://instagram.com/stabilizationsupportservices/)



TELEGRAM

[@sss\\_ukraine](https://t.me/@sss_ukraine)



TWITTER

[twitter.com/sss\\_ukraine](https://twitter.com/sss_ukraine)



YOUTUBE

[youtube.com/@stabilizationsupportservices/videos](https://youtube.com/@stabilizationsupportservices/videos)